

Opening gerechtelijk jaar 2020-2021

1 september 2020

1 . OVERZICHT VAN HET RECHTSPREKEN IN HET RECHTSGEBIED VAN HET HOF
VAN BEROEP VAN GENT

2. MERCURIALE

2.1. Het Openbaar Ministerie en de COVID-19 pandemie

2.2. Het Openbaar Ministerie en de digitale samenleving

2.3. Het Openbaar Ministerie en de werklastmeting

2.4. Het Openbaar Ministerie en het seksueel en intra-familiaal geweld

3. IN MEMORIAM

4. TABELLEN

Mijnheer de Eerste Voorzitter,

Geachte genodigden,

Beste collega's,

Na deze klassieke uiteenzetting over de statistieken van het hof, de rechtbanken en het Openbaar Ministerie in hun diverse geledingen binnen ons ressort, kom ik tot de 'pièce de résistance': het antwoord op de vraag, titel van deze mercuriale:

Is het Openbaar Ministerie gewapend voor de huidige maatschappelijke evoluties?

De klassieke taken van het Openbaar Ministerie zijn nu wel voldoende bekend, ook bij het grote publiek. Dit danken we, onder meer, aan de verschillende recente televisieprogramma's waarin de maatschappelijke rol van advocaten, correctionele rechters, onderzoeksrechters, politierechters, vrederechters en parketmagistraten uitgebreid in beeld werden gebracht.

De klassieke taken mogen dan wel gekend zijn, daarmee zijn niet alle vragen beantwoord. Wel integendeel. Met de regelmaat van de klok komt Justitie in het algemeen, het Openbaar Ministerie in het bijzonder 'in beeld'. 'In beeld' is hier een eufemisme voor 'onder vuur'. De televisieseries waren dan ook bijna een verademing en een unieke gelegenheid om het beeld over Justitie bij het grote publiek bij te stellen.

Ook vandaag wil ik, via deze mercuriale, diezelfde weg inslaan om een aantal misverstanden uit de weg te helpen. In deze COVID-19-setting van de openingszitting, met een beperkt aantal toehoorders, zal ik daarvoor een aangepaste formule hanteren: geen mercuriale van vele pagina's over één of ander juridisch onderwerp, maar een bloemlezing van een aantal thema's waarin ik de werking van het Openbaar Ministerie toets aan een aantal maatschappelijke evoluties.

Die thema's hebben betrekking op:

1. De aanpak van de COVID-19-crisis door het Openbaar Ministerie
2. De digitalisering binnen het Openbaar Ministerie, stand van zaken en verwachtingen
3. De werklastmeting van het Openbaar Ministerie
4. Evoluties in de aanpak van het seksueel en intra-familiaal geweld, in het bijzonder binnen het ressort Gent

Ik zal mij beperken tot een korte toelichting van elk thema; de volledige uiteenzetting kunnen belangstellenden terugvinden op de website van het parket-generaal Gent onder <https://www.om-mp.be/nl/uw-om/parketten-arbeidsauditoraten-generaal/gent>

Die thema's werden voorbereid door verschillende magistraten (dat maakt de formule ook al nieuw voor ons ressort), hier jammer genoeg niet allen aanwezig, maar dit mag mij niet beletten, in volgorde van de bijdragen, de volgende magistraten van harte voor hun medewerking te bedanken:

- collega Kristine De Beule, substituut-procureur-generaal, voor haar input over de maatregelen van strafrechtelijk beleid van het Openbaar Ministerie met betrekking tot de COVID-19 pandemie
- collega Peter Coussement, substituut-procureur-generaal, voor zijn bijdrage over de digitalisering binnen het Openbaar Ministerie
- collega's Jan Poels, adjunct-directeur, en Gerrit Franssen, attaché bij de steundienst van het Openbaar Ministerie voor hun bijdrage over de stand van zaken van de werklasmeting
- collega Serge Malefason, substituut-procureur-generaal, voor zijn bijdrage over de multidisciplinaire samenwerking binnen het ressort Gent in de strijd tegen intra-familiaal geweld in het algemeen en partnergeweld in het bijzonder
- collega's Chantal Lanssens, advocaat-generaal, en Myriam Claeys, substituut-procureur des Konings bij het parket Oost-Vlaanderen voor hun bijdrage over de Zorgcentra na seksueel geweld

Maar sta mij toe nu van wal te steken.

Thema 1: Het Openbaar Ministerie en de COVID-19 pandemie

1. Impact op het strafrechtelijk beleid

Ook voor het Openbaar Ministerie wordt 2020 wel een heel bijzonder jaar. Meer dan gebruikelijk heeft het College van procureurs-generaal in de media het strafrechtelijk handhavingsbeleid van het Openbaar Ministerie toegelicht. Standaard werd ook telkens opnieuw de vraag van de journalisten of het Openbaar Ministerie die vloedgolf aan processen-verbaal wel aankon, positief beantwoord.

Met grote gedrevenheid werden de beleidsmatige, juridische en operationele problemen die met de COVID-19 pandemie gepaard gingen, aangepakt.

Om te beginnen werden nationale richtlijnen van opsporing en vervolging uitgevaardigd via de omzendbrief COL 6/2020 van het College van procureurs-generaal¹. Initieel lag de focus op de handhaving van de ministeriële besluiten van de minister van Binnenlandse zaken die uitvoering gaven aan de wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid². Recent diende de omzendbrief ook aangepast te worden om de handhaving van de besluiten van de gouverneurs en burgemeesters te regelen. De wet van 6 maart 1818 betreffende de straffen uit te spreken tegen de overtreders van algemene verordeningen of te stellen bij provinciale of plaatselijke reglementen³ werd daarvoor van onder het stof gehaald. Dit had tot resultaat dat de COL 6/2020⁴ inmiddels 11 maal werd gewijzigd.

Het bleef evenwel niet bij deze ene omzendbrief. De bevoegde expertisenetwerken van het College van procureurs-generaal hebben diverse omzendingen voorbereid.

Het betreft:

- de COL 7/2020, voorbereid door het expertisenetwerk 'Strafuitvoering', met betrekking tot de opschorting van tenuitvoerlegging van veroordelingen gedurende de coronacrisis⁵
- de COL 8/2020, voorbereid door het expertisenetwerk 'Ecofinfisc', met betrekking tot de dagvaardingen in faillissement⁶

---

¹ COL 6/2020 van 25 maart 2020 betreffende de gerechtelijke handhaving van het ministerieel besluit van 24 maart 2020 houdende wijziging van het ministerieel besluit van 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

² Wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid, *B.S.*, 31 juli 2007

³ Wet van 6 maart 1818 betreffende de straffen uit te spreken tegen de overtreders van algemene verordeningen of te stellen bij provinciale of plaatselijke reglementen, *B.S.*, 6 maart 1818

⁴ In zijn laatste versie COL 6/2020 van 27 augustus 2020 betreffende:

- de gerechtelijke handhaving van het ministerieel besluit van 30 juni 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken zoals gewijzigd door de ministeriële besluiten van 10 juli, 24 juli, 28 juli en 22 augustus 2020,
- de toepassing van het koninklijk besluit van 6 april 2020 betreffende de bestrijding van de niet-naleving van de dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken door de invoering van gemeentelijke administratieve sancties
- het vervolgingsbeleid betreffende de inbreuken op de besluiten van de burgemeesters en de gouverneurs

⁵ COL 7/2020 van 26 maart 2020 inzake de opschorting van de tenuitvoerleggingen van bepaalde veroordelingen tijdens de coronacrisis COVID-19 (opgeheven op 26 juni 2020)

⁶ COL 8/2020 van 27 maart 2020 inzake de dagvaardingen in faillissement tijdens de crisis van het coronavirus COVID-19

- de COL 9/2020, voorbereid door het expertisenetwerk 'Internationale Samenwerking in strafzaken', met betrekking tot de Europese aanhoudingsmandaten, Europese onderzoeksbevelen, e.a.⁷
- de COL 10/2020, voorbereid door het expertisenetwerk 'Cybercrime', met betrekking tot fake webshops en fake news sites⁸
- de COL 11/2020, voorbereid door het expertisenetwerk 'Georganiseerde criminaliteit', tot verlenging van de APO-termijn voor onderzoeksdaden in niet-dringende dossiers van drie maanden naar zes maanden⁹
- de COL 12/2020, voorbereid door het expertisenetwerk 'Verkeer', met betrekking tot de sluiting van keuringscentra, examencentra, de intrekking van het rijbewijs,...¹⁰
- de COL 13/2020, voorbereid door het expertisenetwerk 'Burgerlijke rechtspleging', tot schorsing van de adviesverlening in bepaalde materies voorzien in de COL 13/2015 die de burgerrechtelijke materies waarin een advies moet worden gegeven krachtens de artikelen 764, vijfde lid en 765/1, derde lid van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt, meer bepaald punt III: 'tweede categorie: materies waarbij er steeds een advies zal worden verleend'¹¹.

Dankzij de gunstige evolutie van de sanitaire toestand in de daaropvolgende maanden konden verschillende omzendbrieven met tijdelijke maatregelen inmiddels opnieuw opgeheven worden.

2. Impact op het beleid inzake welzijn op het werk

Ook het College van het openbaar ministerie vaardigde een omzendbrief uit, de COL OM 2/2020¹², inmiddels opgeheven en vervangen door de COL OM 3/2020¹³. Deze omzendbrieven, die geen betrekking hebben op het strafrechtelijk beleid maar op beheersmatige aspecten van de werking van het Openbaar Ministerie, omvatten onder meer de veiligheids- en gezondheidsvoorschriften die nageleefd moeten worden.

---

⁷ COL 9/2020 van 30 maart 2020 inzake de internationale samenwerking in strafzaken tijdens de coronaviruscrisis COVID-19/2020 (opgeheven op 18 juni 2020)

⁸ COL 10/2020 van 02 april 2020 inzake de strijd tegen de fake webshops en de fake news sites

⁹ COL 11/2020 van 02 april 2020 inzake de verlenging van de termijnen voorzien in de COL 8/2005 (herziene versie van 18 september 2014) inzake het ambtshalve politieel onderzoek (A.P.O.) en het vereenvoudigd proces-verbaal (V.P.V.) tijdens de coronaviruscrisis COVID-19

¹⁰ COL 12/2020 van 15 mei 2020 inzake het wegverkeer tijdens de coronaviruscrisis COVID-19 (opgeheven op 19 mei 2020)

¹¹ COL 13/2020 van 21 april 2020 inzake de gedeeltelijke schorsing van de COL 13/2015 (richtlijnen met betrekking tot het advies van het openbaar ministerie in burgerrechtelijke materies krachtens de wet van 19 oktober 2015 tot wijziging van het burgerlijk procesrecht en houdende diverse bepalingen van Justitie, zoals herzien op 15 november 2018) tijdens de coronaviruscrisis COVID-19

¹² COL OM 2/2020 van 13 maart 2020 - Dwingende richtlijnen van het College van het Openbaar Ministerie in het kader van de problematiek van het coronavirus

¹³ COL OM 3/2020 van 08 mei 2020 - Richtlijnen met betrekking tot het beheer van het Openbaar Ministerie in het kader van de aan het coronavirus gerelateerde crisis.

3. Impact op de werkprocessen

Niet alleen dienden de bestaande werkprocessen aangepast te worden, er werden ook nieuwe werkprocessen ontwikkeld, minstens werd de toepassing van bestaande werkprocessen uitgebreid.

De maatregelen voorzien in de ministeriële besluiten van 13 en 18 maart 2020 en van 30 juni 2020, evenals in hun talrijke wijzigingsbesluiten, legden aan de bevolking diverse maatregelen op om de verspreiding van het virus tegen te gaan. Het betreft voornamelijk maatregelen inzake sluiting van winkels, horeca, ..., het verbod op samenscholingen, het verbod op niet-essentiële verplaatsingen, het maximaliseren van thuiswerk,...

Tal van die maatregelen worden ook strafrechtelijk beteugeld op basis van hogervermelde Wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid.

In functie van de wijzigende omstandigheden en de cijfers (besmettingen, hospitalisaties, overlijdens) werden de maatregelen aangepast en later geleidelijk versoepeld (zie verschillende wijzigende MB's)

De COL 6/2020 beschrijft de werkwijze die de politiediensten en parketten voor de strafrechtelijke handhaving dienden te volgen.

Zo is voorzien dat de overtreder voor een eerste overtreding een minnelijke schikking krijgt en die onmiddellijk kan betalen via een betaalterminal in het bezit van de verbalisant, of via een QR-code.

Nu was deze werkwijze geen onbekende voor het gerecht, maar werd ze toch voornamelijk in specifieke omstandigheden gebruikt, zo bijvoorbeeld bij vaststelling van drugs- of wapenbezit op festivals.

De overtreder kan het voorstel van minnelijke schikking gewoon in ontvangst nemen uit handen van de politie en binnen de op het formulier voorziene termijn (15 dagen) overgaan tot betaling.

Het is reeds meermaals in de media herhaald, maar het Openbaar Ministerie heeft de vaste intentie de overtredders die niet (tijdig) betalen, te zullen dagvaarden, net zoals het dat al doet met de recidivisten die vanaf de tweede inbreuk geen kans meer krijgen tot betaling van een minnelijke schikking.

Zoals u wel weet, heeft de wetgever via de Wet van 20 mei 2020 houdende diverse bepalingen inzake justitie in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19¹⁴ ervoor gezorgd dat niet langer de correctionele rechtbank, maar wel de politierechtbank bevoegd is voor inbreuken op de Wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid waaraan uitvoering wordt gegeven door middel van ministeriële besluiten.

Wat de wetgever in de maand mei niet kon voorzien, is dat de Nationale Veiligheidsraad naar aanleiding van de toename van het aantal besmette personen in de maand juli, ook zou

---

¹⁴ Wet van 20 mei 2020 houdende diverse bepalingen inzake justitie in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19, B.S., 29 mei 2020

toelaten dat de burgemeesters en de gouverneurs maatregelen nemen. Zo ontstond er niet alleen een mix van maatregelen van verschillende bevoegde instanties, maar ook een mix van wettelijke grondslagen. Gouverneurs bijvoorbeeld doen meestal beroep op de Wet van 6 maart 1818 betreffende de straffen uit te spreken tegen de overtreders van algemene verordeningen of te stellen bij provinciale of plaatselijke reglementen, waarvan hoger reeds sprake, en waarvoor de correctionele rechtbanken bevoegd zijn.

Quasi dagelijks diende de steundienst van het Openbaar Ministerie ook nieuwe misdrijfomschrijvingen op te stellen met betrekking tot de besluiten van de gouverneurs; de parketten wacht diezelfde taak voor de talloze besluiten van burgemeesters.

4. COVID-19 en het ressort Gent

Nationaal werd de kaap van de 100.000 strafdossiers op niveau van de parketten van de procureurs des Konings recent overschreden, een 40.000 processen-verbaal hebben de parketten nog niet bereikt.

De parketten zullen dus op een periode van zes maanden tijd een instroom van circa 140.000 dossiers extra kennen. Ter vergelijking: de jaarlijkse instroom aan 'klassieke dossiers' van de parketten bedraagt ongeveer 550.000 dossiers voor de correctionele secties en 150.000 dossiers voor de jeugdsecties.

Volgens de laatst beschikbare cijfers (26/08) spreken we thans over 86.509 reeds ontvangen processen-verbaal ten laste van meerderjarige verdachten (94.901 verdachten) en 11.275 ten laste van minderjarige verdachten.

Bovendien zijn er dus nog politionele vaststellingen met betrekking tot ongeveer 40.000 overtreders onderweg richting parketten.

Politie en parket schreven de voorbije maanden ongeveer 57.000 minnelijke schikkingen uit waarvan er bijna 30.000 voor een bedrag van meer dan 5.500.000 euro werden betaald.

Even belangrijk lijkt mij de vaststelling dat ten laste van recidivisten, 'spuwers' en wanbetalers reeds meer dan 5.000 dagvaardingen werden gelanceerd die inmiddels tot 1.400 vonnissen hebben geleid.

Uit de beschikbare statistieken blijkt dat het ressort Gent bij het begin van het gerechtelijk verloop koploper was inzake het aantal COVID-19-strafzaken, met 18.260 geopende strafdossiers in de periode maart-juni 2020. In de bewuste periode had, relatief gezien, binnen het ressort Gent 36% van de totale instroom betrekking op COVID-19 gelieerde zaken (tegenover 32% nationaal).

Uit de gegevens per parket blijkt dat de koppositie van het ressort Gent vooral een gevolg is van het aantal opgestelde processen-verbaal in West-Vlaanderen (waar het aantal zaken binnen deze periode zelfs 42% van de totale instroom uitmaakte; in Ieper en Veurne betrof het zelfs de helft of meer van het aantal strafzaken die in die periode binnenstroomden).

Deze dossiers hebben ook een impact op de globale gevolgverleningsgraad, die stijgt naar 94,5%. Dit toont aan dat er wel degelijk zo spoedig mogelijk een gevolg aan de inbreuken op de ministeriële besluiten wordt gegeven, weze het via een zondergevolgstelling, een minnelijke schikking of een dagvaarding voor de bevoegde rechtbank.

5. Ontwikkeling van nieuwe werkmethodes: correctionele minnelijke schikkingen via Crossborder

De COVID-19-crisis heeft ervoor gezorgd dat ook de zoektocht naar een efficiëntere, geautomatiseerde afhandeling van correctionele minnelijke schikkingen in een stroomversnelling is gekomen. Door het inschakelen van het Crossborder-project, dat als finaliteit de afhandeling van verkeersinbreuken heeft, voor de geautomatiseerde afhandeling van minnelijke schikkingen voor inbreuken op hogervermeld ministerieel besluit - een project dat normalerwijze langer dan één jaar voorbereidingstijd zou hebben gekost -, werd deze automatisering uiteindelijk gerealiseerd in enkele weken tijd.

In september 2019 werd reeds een geautomatiseerde inning van de correctionele minnelijke schikkingen besproken met het Crossborder-team, met in maart 2020 de goedkeuring van een business case.

Hogervermelde omzendbrief COL 6/2020 van 25 maart 2020 bepaalt de dwingende richtlijnen van het Openbaar Ministerie betreffende de gerechtelijke handhaving van de ministeriële besluiten houdende de dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken.

De weigering of het verzuim zich te gedragen naar de maatregelen genomen in de strijd tegen de verspreiding van het corona-virus COVID-19 worden strafbaar gesteld met een gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en met een geldboete van zesentwintig euro tot vijf honderd euro, of met één van die straffen.

De omzendbrief voorziet dat steeds een minnelijke schikking wordt voorgesteld bij de eerste vaststelling van een inbreuk en er bij recidive wordt overgegaan tot rechtstreekse dagvaarding.

De grote werklast die het stijgend aantal vaststellingen met zich meebrengt en de noodzaak om uniform op te treden heeft ertoe geleid dat het project Crossborder, dat instaat voor de opmaak en afhandelingen van minnelijke schikkingen wegens verkeersinbreuken, werd verzocht haar medewerking te verlenen bij de opmaak en afhandeling van de minnelijke schikkingen wegens inbreuken op de maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19.

Het Crossborder-team had hiertoe een werkwijze uitgetekend, in samenspraak met vertegenwoordigers van het College van procureurs-generaal, de politiediensten en de communicatieverantwoordelijke van de FOD Justitie, waarbij gebruik wordt gemaakt van modellen die nauw aansluiten bij de modellen die op heden reeds worden gebruikt voor verkeersinbreuken. Deze werkwijze en documenten zouden toelaten om de processen-

verbaal opgemaakt wegens inbreuken op de corona-maatregelen op een geautomatiseerde wijze af te handelen en de tussenkomst van een magistraat of een parketmedewerker tot een minimum te beperken.

Het gebruik van het Crossborder-project heeft duidelijke voordelen omdat het Crossborder-team bereid is om de print- en verzendkosten voor alle briefwisseling voor zijn rekening te nemen, zijn callcenter ter beschikking te stellen en zijn consultants bijstand te laten verlenen bij de technische uitwerking ervan.

De toepassing van de Crossborder-procedures voor alle correctionele minnelijke schikkingen zou een aanzienlijke werklastvermindering voor alle lokale parketten tot gevolg kunnen hebben. Het luik van de administratieve afhandeling werd inmiddels reeds versneld uitgerold¹⁵.

---

¹⁵ Zie https://roj-intranet.intra.just.fgov.be/spip.php?page=article&id_rubrique=2115&id_article=5965